

Občianska náuka – ISCED 2

Učebnými osnovami školy v predmete **občianska náuka sú v 6. a 7. ročníku** vzdelávacie štandardy inovovaného ŠVP dostupné na:

<https://www.minedu.sk/data/att/7529.pdf>

Názov predmetu	Občianska náuka
Vzdelávacia oblasť	ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ
Škola (názov, adresa)	Základná škola s materskou školou Makov
Ročník	8., 9.
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne, spolu 33 hodín
ŠVP	ISCED 2
Názov ŠkVP	Moderná škola si ctí tradície
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne vzdelávanie
Dĺžka štúdia	5 rokov
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský jazyk

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Predmet prispieva k orientácii žiakov v rodinnom a školskom prostredí. Vede ich k poznávaniu svojej obce, regiónu, vlasti a Európskej únie. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti a umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií tým, že vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,

- utváraniu vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebapoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie,
- vytváraniu pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- získaniu základných vedomostí o ekonomickom fungovaní spoločnosti,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraniu schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaní mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

3. Výchovné a vzdelávacie stratégie - kompetencie

- **sociálne a personálne**
 - viesť žiakov k efektívnej spolupráci v skupine, pozitívne ovplyvňovať kvalitu spoločnej práce,
 - motivovať žiakov k diskusii v skupine,
 - viesť žiakov prostredníctvom spoločných prezentácií, rozborov a hodnotenia práce k sebahodnoteniu ústneho a písomného prejavu a ďalších aktivít,
 - viesť žiakov k utváraniu vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí, k realistickému sebapoznávaniu a sebahodnoteniu, k akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
 - viesť žiakov k pozitívnej predstave o sebe samom, poznať a využívať silné stránky svojej osobnosti,
 - kriticky hodnotiť svoje nedostatky, počítať s nimi pri výbere povolania
- **spoločenské a občianske**
 - oboznámiť žiakov s ich právami a povinnosťami vo všetkých oblastiach spoločenského života,
 - naučiť žiakov kultivovane obhajovať svoje práva v rôznych životných situáciách,
 - dôslednou a systematickou kontrolou zadávaných úloh navodzovať situácie k získaniu vedomia zodpovednosti za včasné plnenie zadávaných úloh a zodpovednosti za vlastnú prácu,
 - pripravovať pre žiakov úlohy, na ktorých sa učia poznávať legislatívu a všeobecné morálne zákony a dodržiavať ich,
 - motivovať žiakov sledovať aktuálne dianie v živote spoločnosti doma a vo svete a dokázať k nemu zaujať stanovisko,
- **pracovné**
 - na konkrétnych situáciách naučiť žiakov dodržiavať pravidlá práce a správania sa,
 - naučiť žiakov využívať vedomosti v záujme vlastného rozvoja aj svojej prípravy na budúce povolanie,
 - naučiť žiakov získať si podklady pre dôležité rozhodnutia v rôznych oblastiach spoločenského života,

- **riešiť problémy**
 - zadávať problémové otázky a úlohy, ktoré žiaci samostatne riešia a prichádzajú k vlastným záverom a riešeniam,
 - viesť žiakov ku kritickému mysleniu, využívaniu logického myslenia,
 - viesť žiakov k tvorivému riešeniu úloh, ktoré dokážu prezentovať a obhajovať,
 - viesť žiakov ku spolupráci pri riešení problémov a úloh v skupine,
 - pripravovať žiakov na prípadný neúspech, naučiť ich vytrvalo hľadať ďalšie možnosti uplatnenia,
- **komunikačné**
 - naučiť žiakov počúvať druhých ľudí, vnímať neverbálnu komunikáciu,
 - naučiť žiakov kultivovane sa vyjadrovať
 - rozvíjať komunikačné schopnosti riadenou diskusiou k učivu, ktoré má súvislosti s aktuálnymi problémami a dianím,
 - vhodnými učebnými aktivitami viesť žiakov k presnému a výstižnému vyjadrovaniu sa
 - vhodnými príkladmi a úlohami učiť žiakov klásť jasné a zrozumiteľné otázky,
 - vytvárať problémové situácie, pri ktorých žiak v spolupráci s ostatnými vyhľadáva informácie, triedi ich a spracováva,
- **v oblasti informačných a komunikačných technológií**
 - viesť žiakov k efektívnemu využívaniu informačno-komunikačnej technológie pri tvorivých aktivitách,
 - viesť žiakov, aby nadobudli schopnosť prostredníctvom internetu a IKT získať a spracovávať informácie a používať pri prezentácii.
- **k celoživotnému učeniu sa**
 - viesť žiakov k uvedomeniu si významu celoživotného vzdelávania v súčasnej spoločnosti,
 - naučiť žiakov samostatne vyhľadávať a triediť informácie z rôznych oblastí spoločenského života,
 - na vhodne zvolených ukázkach viesť žiakov k formulovaniu vlastných záverov, pri ktorých uplatnia teoretické znalosti a naučia sa obhájiť vlastné stanoviská,
 - zadávať žiakom na spracovanie a riešenie úlohy, ktoré žiaci riešia samostatne alebo v skupinách, výsledky svojej práce prezentujú a získané informácie prepájajú do širších celkov, hľadajú medzi nimi súvislosti a vyvodzujú z nich závery.

4. Stratégia vyučovania – metódy a formy práce

- Pri vyučovaní tohto predmetu je potrebné vytvoriť pre žiakov dostatočný priestor na tvorivý prístup k riešeniu problémov, podporovať kritické myslenie a schopnosť samostatnej práce. Dôležité je, aby sa zabezpečil dostatočný priestor na nácvik zručností a aplikáciu získaných poznatkov.
- Učiteľ pri výbere metód volí také metódy a formy práce, ktoré podnecujú aktivitu žiakov a okrem vedomostí rozvíjajú zručnosti a postoje žiakov. Okrem klasických metód využíva aktivizujúce metódy, ako inscenačnú metódu, situačnú metódu, brainstorming, riešenie problémových úloh, prácu s informačnými zdrojmi, najmä s internetom, s tlačou, žiacke referáty.
- Tento predmet priamo vyžaduje aj iné formy vyučovania, ako sú napr. besedy s odborníkmi, návšteva na úrade, v múzeu a podobne.

• 5. Učebné zdroje

Učebné zdroje (pre 8. roč.)

A. Krsková, D. Ďurajková, A. Drozdíková: Občianska výchova pre 8. ročník. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2004, Bratislava

denná tlač, časopisy, pracovné listy, www.zborovna.sk, www.wikipedia.sk, www.portal.gov.sk

Ústava SR

Zákon o rodine - Zákon č. 36/2005 Z. z.

Trestný zákon – Zákon č.300/2005 Z. z.

Bocková, A. a kolektív: Náuka o spoločnosti. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2006, Bratislava

Učebné zdroje (pre 9. roč.)

A. Krsková, D. Ďurajková, A. Drozdíková: Občianska výchova pre 9. ročník. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2004, Bratislava

Ďalšie zdroje: regionálna literatúra:

Monografia obce Makov, 2010,

Makov na starých pohľadniciach, 2009

6. Obsah vzdelávania a požiadavky na výstup

Predmet veku primerane oboznamuje žiakov s vybranými poznatkami z oblasti sociológie, psychológie, politológie, práva a ekonómie, ktoré ich vedú k poznávaniu seba a iných, k chápaniu personálnych, interpersonálnych, sociálnoprávnych a ekonomických vzťahov medzi jednotlivcom a spoločnosťou. Podieľa sa na mravnom, občianskom a intelektuálnom rozvoji žiakov.

Medzipredmetové vzťahy - na hodine občianskej náuky možno využiť poznatky aj z iných predmetov najmä:

- dejepisu
- geografie
- slovenského jazyka a literatúry
- náboženskej výchovy, regionálnej výchovy

Prierezové témy

Do hodín občianskej náuky budú vhodne včlenené prierezové témy Osobnostný a sociálny rozvoj, Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra, Tvorba projektu a prezentačné zručnosti, Multikultúrna výchova, Mediálna výchova

8.ROČNÍK

Tematický celok: Štát a právo / 26 hod Obsah	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Štát a jeho podstata	<ul style="list-style-type: none"> • štát • znaky štátu 	Žiak vie vysvetliť príčiny vzniku štátu. Vie charakterizovať všetky znaky štátu. Vie nakresliť vlajku SR. Ovláda text štátnej hymny. Vie vzdať úctu štátnym symbolom
Funkcie štátu	<ul style="list-style-type: none"> • funkcie štátu • vnútorné funkcie • vonkajšie funkcie 	Vie uviesť príklady na jednotlivé vnútorné funkcie štátu. Vie vysvetliť úlohu štátu z hľadiska jeho vonkajších funkcií. Vie charakterizovať vzťahy SR so susednými štátmi.
Formy vlády	<ul style="list-style-type: none"> • monarchia • republika • diktatúra 	Vie rozlíšiť medzi absolutistickou a parlamentnou formou monarchie. Vie uviesť konkrétne typy príkladov na demokratickú a nedemokratickú formu republiky. Vie uviesť príklady na typy diktatúr z minulosti i súčasnosti.
Zložky štátnej moci	<ul style="list-style-type: none"> • zákonodarná • výkonná • súdna 	Vie vysvetliť príčiny rozdelenia štátnej moci na jednotlivé zložky. Vie porovnať jednotlivé zložky štátnej moci.
Zákonodarná moc	<ul style="list-style-type: none"> • parlament – NR SR • zákon • zákonodarný proces • Zbierka zákonov • platnosť zákona • účinnosť zákona 	Vie popísať priebeh plenárneho zasadnutia parlamentu – NR SR. Vie charakterizovať úlohu prezidenta v zákonodarnom procese. Vie rozlišovať medzi platnosťou zákona a účinnosťou zákona.
Vzťah štátu a práva	<ul style="list-style-type: none"> • právo • právny štát • právna istota 	Vie definovať pojem právo. Vie zdôvodniť spätosť štátu a práva. Vie uviesť príklady z bežného života na platnosť nadosobnej moci zákona.
Právne normy	<ul style="list-style-type: none"> • norma 	Vie charakterizovať

	<ul style="list-style-type: none"> • právna norma • morálna norma • náboženská norma • estetická norma 	<p>jednotlivé druhy noriem.</p> <p>Na konkrétnych príkladoch vie rozlišovať medzi jednotlivými druhmi noriem.</p>
Právne inštitúcie SR	<ul style="list-style-type: none"> • súdy • prokuratúra • advokácia • polícia • notárstvo 	<p>Vie popísať funkcie jednotlivých právnych inštitúcií SR.</p> <p>Vie rozlíšiť služby advokáta a notára.</p>
Právne vedomie	<ul style="list-style-type: none"> • právne vedomie • vývoj právneho vedomia 	<p>Vie popísať prepojenosť právneho vedomia s právnym poriadkom štátu.</p> <p>Vie zdôvodniť praktický význam právnych poznatkov pre budovanie svojho právneho vedomia.</p>
Právny poriadok (systém) SR	<ul style="list-style-type: none"> • právne predpisy • odvetvia práva • verejné právo • súkromné právo 	<p>Vie definovať pojem právne predpisy.</p> <p>Vie hierarchizovať pojmy právneho systému SR.</p> <p>Vie opísať dve vybrané odvetvia verejného práva.</p> <p>Vie opísať tri vybrané odvetvia súkromného práva.</p>
Rodinné právo	<ul style="list-style-type: none"> • Zákon o rodine • manželstvo • rodina • rozvod 	<p>Vie vysvetliť poslanie Zákona o rodine a jeho úlohy.</p>
Trestné právo	<ul style="list-style-type: none"> • Trestný zákon • trestný čin • trestná zodpovednosť • prezumpcia nevinny • predbežné zadržanie • zadržanie • obvinený • obžalovaný • odsúdený • trest 	<p>Vie vysvetliť všetky uvedené pojmy.</p> <p>Vie zdôvodniť potrebu dodržiavania zákonov SR.</p>
Osobnostný a sociálny rozvoj / 7 hod		
Rozvoj osobných a sociálnych spôsobilostí	<ul style="list-style-type: none"> • Sebareflexia • Sebaúcta • Slabé, silné stránky vlastnej osobnosti • Hodnoty, postoje 	<p>Žiak sa učí formulovať, zdôvodňovať a obhajovať svoje predstavy a postoje, utvárať si pozitívny postoj k sebe samému aj druhým</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Sebadôvera • Sebaopoznanie • sebavzdelávanie • Zodpovednosť za svoj osobný život 	<p>Osvojovať si študijné zručnosti</p> <p>Porozumieť sebe samému a druhým</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Vzdelanie • Celoživotné vzdelávanie • Hodnota vzdelania 	<p>Žiak sa učí vnímať celoživotné vzdelávanie ako predpoklad svojej úspešnosti v živote, sa učí vnímať vzdelávanie ako verejný statok</p> <p>Žiak sa učí plánovať svoje štúdium</p>
Prevenca sociálno-patologických javov	<ul style="list-style-type: none"> • Šikanovanie • Agresivita • Užívanie návykových látok • prevencia 	<p>Zvládať vlastné správanie</p> <p>Získať základné sociálne zručnosti pri riešení zložitých situácií</p> <p>Predchádzať sociálno-patologickým javom a škodlivým spôsobom správania</p> <p>Osvojovať si vedomosti týkajúce sa duševnej hygieny</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Medziľudské vzťahy • Spolupráca • Riešenie problémov • komunikácia 	<p>Uvedomovať si hodnotu spolupráce</p> <p>Učiť sa zodpovednosti za svoju prácu, úcte k práci druhých. Uvedomovať si hodnotu rôznosti ľudí, názorov, prístupov k riešeniu problémov.</p> <p>Rozvíjať základné schopnosti dobrej komunikácie a k tomu príslušné vedomosti</p>
Rodinná výchova	<ul style="list-style-type: none"> • Typy rodín • Vplyv , význam rodiny • Interrupcia • antikoncepcia 	<p>Vzdelávanie k ľudským právam a k rodinnej výchove</p> <p>Otvorenosť vzťahov v rodine, predchádzanie neželaným javom</p>

9.ROČNÍK

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Ekonomický život v spoločnosti (22 hod.)	Základné pojmy <ul style="list-style-type: none"> • ľudské potreby • statky • výrobný proces, výrobné zdroje • rozhodovanie, rozhodovací proces 	Žiaci: <ul style="list-style-type: none"> - vedia vysvetliť uvedené pojmy; - vedia odlíšiť uvedené pojmy; - vedia uviesť uvedené pojmy vo vzájomných súvislostiach; - vedia vypracovať návrh využitia konkrétneho vzácneho výrobného zdroja vo výrobnom procese s uplatnením jednotlivých etáp rozhodovacieho procesu; - uvedomujú si dôsledky rozhodnutí; - učia sa konať rozvážne a zodpovedne;
	Ekonomika a ekonómia <ul style="list-style-type: none"> • ekonomika a ekonómia; • mikroekonomika a • makroekonomika 	<ul style="list-style-type: none"> - vedia vysvetliť uvedené pojmy; - vedia odlíšiť jednotlivé pojmy; - vedia uviesť uvedené pojmy vo vzájomných súvislostiach; - vedia zdôvodniť potrebu osvojovania týchto pojmov z hľadiska ich uplatnenia v praktickom živote;
	Základné ekonomické otázky <ul style="list-style-type: none"> • Čo vyrábať? • Ako vyrábať? • Pre koho vyrábať? 	<ul style="list-style-type: none"> - vedia vytipovať príklady riešenia jednotlivých ekonomických otázok;
	Typy ekonomík <ul style="list-style-type: none"> • príkazová ekonomika, • trhovú ekonomiku, • zmiešanú ekonomiku 	<ul style="list-style-type: none"> - vedia vysvetliť podstatu troch typov ekonomík; - vedia porovnať jednotlivé ekonomiky z hľadiska pozitív i negatív; - na konkrétnych príkladoch vedia aplikovať riešiteľnosť základnej ekonomickej otázky podľa typu ekonomiky;
	Trhová ekonomika <ul style="list-style-type: none"> • trhovú ekonomiku, • vlastnícke práva 	<ul style="list-style-type: none"> - vedia charakterizovať trhovú ekonomiku tromi znakmi; - vedia uviesť charakteristiku vlastníckych práv; - vedia vysvetliť vzťah medzi vlastníckymi právami a efektívnym využívaním zdrojov;
	Trhový mechanizmus <ul style="list-style-type: none"> • trhovú mechanizmus • ponuka, dopyt, cena 	<ul style="list-style-type: none"> - vedia vysvetliť uvedené pojmy; - vedia na praktických príkladoch vysvetliť vzájomný vzťah medzi ponukou, dopytom a cenou tovaru a služieb; - vedia určiť faktory, ktoré ovplyvňujú

		<p>zmeny ponuky a dopytu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - vedia uviesť praktické príklady dôsledkov zmien v ponuke a dopyte;
	<p>Základné formy podnikania</p> <ul style="list-style-type: none"> • základné formy podnikania • formy podniku, fyzická osoba, • zisk, strata • projektová úloha 	<ul style="list-style-type: none"> - vedia vysvetliť uvedené pojmy; - vedia charakterizovať základné podmienky úspešného podnikania; - na konkrétnom príklade zo života opíšu úspešného alebo neúspešného podnikateľa z obce alebo regiónu; - v skupine vypracujú projekt – a) návrh podnikateľskej aktivity v obci, regióne týkajúcej sa oblasti cestovného ruchu, b) brožúru pre turistov, čo im v oblasti cestovného ruchu ponúka náš región, aké podnikateľské aktivity už v regióne fungujú;
	<p>Výroba, výrobca</p> <ul style="list-style-type: none"> • výroba, výrobca • produktivita práce, konkurencieschopnosť • slovenskí výrobcovia 	<ul style="list-style-type: none"> - vedia vysvetliť uvedené pojmy; - vedia zdôvodniť priamu úmeru medzi produktivitou práce a množstvom tovaru; - vedia zdôvodniť priamu úmeru medzi produktivitou práce a konkurencieschopnosťou - prostredníctvom internetu vyhľadajú domáceho výrobcu a vytvoria reklamu na jeho produkty;
	<p>Peniaze a finančné inštitúcie</p> <ul style="list-style-type: none"> • v trhovej ekonomike • peniaze, funkcie peňazí • banky, sporiteľne, poisťovne, nebankové subjekty 	<ul style="list-style-type: none"> - vedia vysvetliť uvedené pojmy; - vedia rozlíšiť jednotlivé pojmy; - vedia určiť faktory, vytvárajúce hodnotu peňazí; - vedia zdôvodniť opodstatnenosť finančných inštitúcií v trhovej ekonomike; - vedia porovnať z hľadiska služieb jednotlivé finančné inštitúcie; - vedia posúdiť mieru rizika pri využití nebankového subjektu ako typu finančnej inštitúcie;
<p>Spotrebiteľská výchova – osobné financie (11 hod.)</p>	<p>Deti sú spotrebiteľia</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodinný rozpočet 	<ul style="list-style-type: none"> - spoznajú domácnosť ako hospodársku jednotku s plánovaním, nákupmi, platbami;
	<ul style="list-style-type: none"> • Deti šetria peniaze • šetrenie, poisťenie, poisťovne, banky, 	<ul style="list-style-type: none"> - sa učia hospodárne narábať so zdrojmi, spravovať vlastné financie; - vedia porovnať cenu, kvalitu výrobkov a služieb, využívať vo svoj prospech informácie získané pri

		nákupoch; - poznajú spôsoby platby, sporenia, pôžičiek;
	Práca a povolanie • vzdelanie, odborná príprava, povolanie	- vedia využívať moderné informačné systémy, aby zistili informácie, ktoré sa týkajú ich budúcej prípravy na povolanie;
	Deti utrácajú peniaze • sloboda a nezávislosť vo výbere spotrebiteľa	- dokážu diskutovať o tom, čo by si kúpili za určitú sumu, napr. 25 Eur, svoj výber dokážu zdôvodniť;
	Ako zarábame peniaze • plat, odmena, zisk, konkurencia výrobcov	- dokážu diskutovať o výhodách aj nevýhodách byť zamestnaní a podnikať.

• Metódy a prostriedky hodnotenia

Hodnotenie žiaka sa vykonáva klasifikáciou podľa **Metodického pokynu č.22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.**

Prospech žiakov je klasifikovaný známkami klasifikačnej stupnice : 1, 2, 3, 4, 5.
(1 – výborný, 2 – chválitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatočný, 5 – nedostatočný)

Vo výchovno-vzdelávacom procese uskutočňujeme klasifikáciu formatívnu a sumatívnu (I. a II. polrok). Na kontrolu vedomostí a zručností slúži písomné a ústne skúšanie. Súčasťou hodnotenia je aj vypracovanie samostatného a skupinového projektu.

Hodnotí sa hĺbka porozumenia spoločenských javov, procesov a problémov, schopnosť o nich diskutovať a pracovať s pojmovým aparátom, práca s textami a ďalšími informačnými zdrojmi. Okrem známkovania priebežné hodnotenie umožňuje využívať aj slovné hodnotenie výkonov žiaka.

Pri hodnotení žiakov dodržiavame tieto zásady: motivačný charakter hodnotenia, spätnú väzbu, individuálny prístup, jasné určenie pravidiel a kritérií klasifikácie, systém sebahodnotenia žiakov a hodnotenia žiakov so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami a žiakov mimoriadne nadaných.